

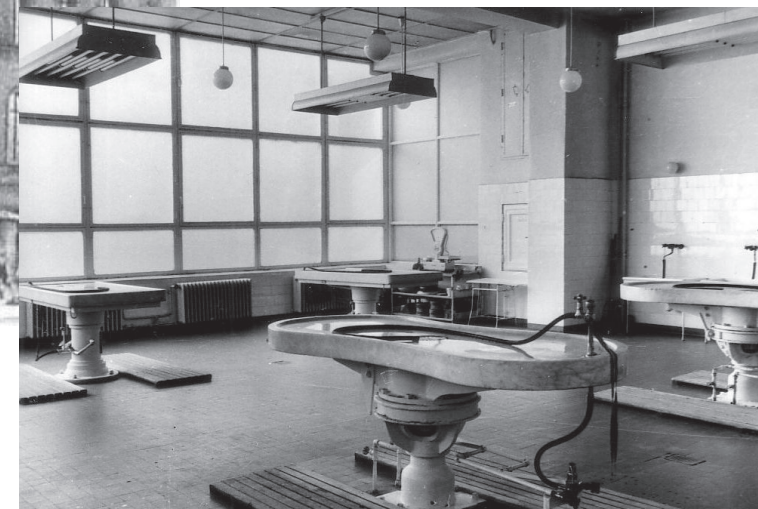
TÖRVÉNYSZÉKI-IGAZSÁGÜGYI ORVOSTANI FOTÓZÁS

*Az Üllői út 93 sz.
alatt található épület
az Igazságügyi és
Biztosítás-orvostani
Intézet*

Az igazságügyi orvostani fényképezés egy külön része a rendőrségi fotózásnak.

Az igazságügyi orvostan története az 1700-as évek végére nyúlik vissza. Az akkoriban kialakított törvényjavaslat számos törvényszéki orvosi vonatkozású adatot is tartalmazott, Az intézet az 1800-as évek közepétől vette át a főváros területén

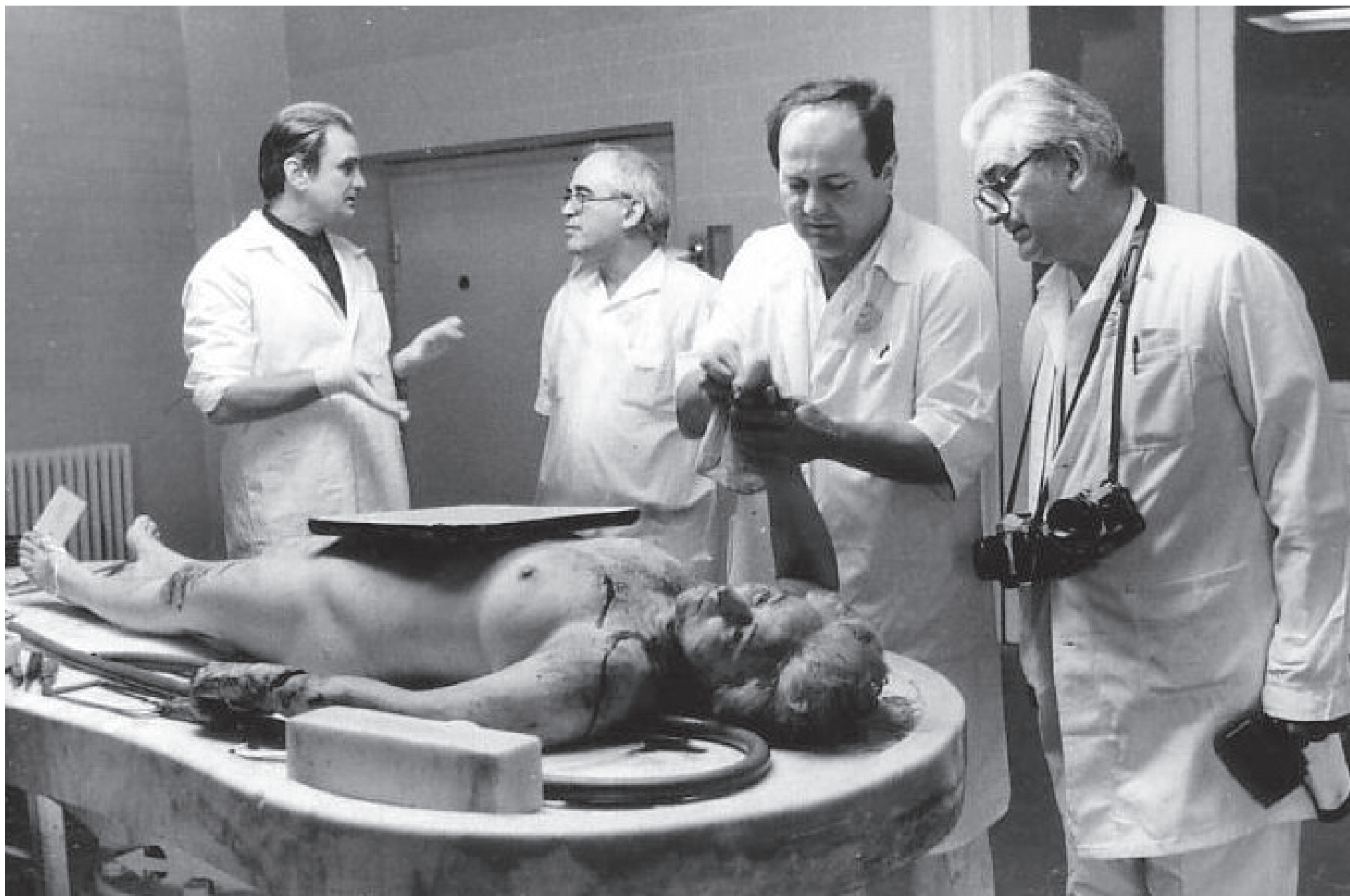

A boncterem

előforduló rendőri és törvényszéki hullaboncolásokat és a törvényszéki orvosi vizsgálatokat is.

Dr.Kenyeres Balázs, dr.Ökrös Sándor, dr.Somogyi Endre, dr.Sótonyi Péter, és az Intézet jelenlegi igazgatója dr.Keller Éva mind-mind nemzetközileg is elismert, nagytekintélyű szakemberek.

*A boncteremben. Balról dr Sótonyi Péter, az Intézet egykori igazgatója, Varró doktor,
Kiss János boncmester, és Bognár Gyula, a intézet fényképésze (1994)*

*A gyilkosság áldozatának boncolásakor jelen vannak a nyomozók is.
Cigarettaival néhai Andréka Péter rendőr alezredes, az Életvédelmi Alosztály
vezetője*

Előfordul, hogy a rendőrség kérését teljesítve a felismerhetlenségig összevert halott arcát „kozmetikázzák” az orvosok, a sebeket varrják. 1993 májusában a Ferihegyi repülőtér melletti kis erdőben találtak rá ennek a férfinak a holttestére. A nyomozók két napon keresztül járták a környező kocsmákat, de csak körülbelüli személyleírást tudtak adni az áldozatról. Pedig a tettes, vagy tettesek elfogásához szinte elengedhetetlen, hogy tudják az áldozat személyazonosságát, akkor könnyebb a mozgását feltérképezni. Miután nem jártak sikerrel, akkor fordultak az Igazságügyi Orvostani Intézethez, hogy próbálják legalább annyira helyreállítani az elhunyt arcát, hogy a tévében be tudják mutatni, talán jelentkezik valaki, aki felismeri az áldozatot. Sajnos a kísérlet tudomásom szerint nem járt sikerrel, a férfit az ilyenkor szokásos módon eltemették. Ez azt jelenti, hogy koponyájáról, lábszárcsontjáról a húst „lemacerálják” és a csontokat egy dobozban elraktározzák. Ha valamikor újabb adat merülne fel a személyazonossággal kapcsolatban, akkor össze tudják hasonlítani. Már több esetben sikerült évekkel később valakinek a holttestét egy személyhez kötni.

*„Hullakozmetika”
(Urbán Tamás felvételei)*

Bognár Gyula pályája kezdetén, aki akkor még talán nem is sejtette, hogy 54 éven keresztül csak a halottakat fog fényképezni

A fotózás területén is világ-viszonylatban egyedülálló személlyel büszkélkedhet az intézet!

Bognár Gyula idestova 54 éve minden reggel beérkezik az intézetbe, felveszi fehér köpenyét, nyakába akasztja két analóg fényképezőgépét, magához veszi vakuját, s felbaktat a boncterembe. Egész délelőtt ott készíti tudományos igényességgel a képeket, majd amikor az orvosok által az utolsó javasolt fotót is elkészítette, visszamegy laboratóriumába, s kidolgozza, rendszerezi, azonosításra alkalmassá teszi a kockákat. Annak ellenére, hogy jó néhány éve már nyugdíjas, ha kell, még éjszaka is bejön az intézetbe. Egy délelőtti elbeszélgetünk kamera előtt az elmúlt fél évszázadról, az érdekes beszélgetést az interneten megtekinthetik. Az interjú rövidített változatából:

Újpesti vagyok 1932. június 1.-én születtem. Édesapám, aki egyébként szabómester volt, édesanyám háztartásbeli, egy testvéremet a harcok során elvesztettük, belövést kapott a ház, és ő ezt nem élte túl. Édesapám hatására már fiatal korom óta lila-fehér, Újpesti Dózsa drukker vagyok, 45-ben a nyári szünetben (13 évesen) egy fényképész-mesternél, Endrédi Imrénél kifutófiú lettem. Nagyon rendes ember volt, mindenki szerette, de ennek ellenére nem akartam ott maradni, mert nem akartam fotós lenni. Egyszer édesapám bement a mesterhez, és azzal jött haza, hogy Endrédi úr lát benned fantáziát, maradj ott fényképész tanulóknak. Eszem ágába sem jutott fényképész lenni, ugyan érdekeltek a műszaki dolgok, a zárok, órák rádiók. Végül a főnöke azzal agitálta meg, hogy „ide figyeljen Gyula fiam, ha maga fényképész lesz, s behívják katonának, akkor olyan élete

nem sok fiatalnak lesz, mint magának, aki fényképészethez ért.” Abban az időben három éves volt az ipari tanuló iskola, és a mester keményen megfogott. Például világéletemben utáltam retusálni, és ő napokon keresztül ültetett a retusáló asztalnál és a 6x9-es negatívokat kellett retusálni.

Amikor felszabadultam mint segéd, akkor jöttek az államosítások, mesteremnek fel kellett adni az ipart, ő kapott is egy jó ajánlatot, a

Magyar Távirati Iroda laboratóriumának lett az egyik vezetője. Én pedig az ipari tanuló társam unszolására jelentkeztem honvédséghez fotósnak. Tudni kell, hogy akkoriban a honvédség nagyon előtérbe került minden szempontból, így ott minden csoda gép, műszer megtalálható volt, a laboratóriumuk is a legjobban felszerelt.

Contax, Leica gépekkel fényképeztünk. Aztán jött a behívó, és a főnököm vállalta, hogy eljön velem. Gondoltam, elintézi, hogy ne kelljen vidékre lekerülnöm, de tévedtem.

Kaposvárra vezényeltek. Három hónapot ott le kellett húznom, amikor jött a nyílt parancs, hogy jelentkezsek Budapesten a Központi Tisztiházban. Akkor ott volt a honvédség fotóosztálya.

Ott voltunk nyolcan. Egészen 1956-ig, az eseményekig. Akkor szétszéledt a társaság. Engem a rendőrséghez küldtek, ott dolgoztam. Rengeteg volt a munka, a forradalom után rengeteg helyszínre kellett kijárni, állandóan túlóráztunk, amikor egyszer egyik nap megszólított egy fehér köpenyes férfi, rendőrorvos. Mint kiderült ő volt Somogyi Endre, aki kérdezte, hogy jártam-e már a „Szvetanában”? (Az volt az Igazságügyi Orvostani Intézet.) Mondtam, hogy voltam, de nem sokat láttam belőle, mert szinte teljesen szét volt lőve az épület.

Aztán néhány nap múlva telefonált, hogy jöjjen be az intézetbe.

Ő orvosszakértőként dolgozott a rendőrségnél, itt adjunktus volt.. Az intézet teljes dokumentációja tönkrement, a könyvtár leégve, egy fényképezőgép sem volt, amivel esetleg felvételt lehetett volna készíteni, csak halott volt rengeteg.

Abban az időben érkezett Debrecenből Ökrös Sándor professzor, mivel az Intézet addigi vezetője, Orsós Ferenc Nyugatra ment, mert háborús bűnösnek nyilvánították.

Ökrös Sándor nagyon jólelkű ember volt, élt-halt a fényképezésért, csak az volt a baj, hogy ő csak 9x12-es lemezhez szokott.. Az első időszakban nagyon nehéz helyzetben volt, hiszen nem voltak felvételek, csak könyvekből epidiaszkóppal vetítettünk képeket. 1958 évben lett kész az épület. Végül megoldódott, hogy színes

ORWO filmre is tudtunk fényképezni.

Nem mindegy milyen rekesznyílással fényképezünk, a mélységélesség miatt. Mire állítjuk az élességet, hogyan világítunk.

Amikor Ökrös professzor nagy bánatomra nyugdíjba ment őt követte Somogyi Endre professzor, aki szintén nagyon rendes ember volt.

Közben rengeteget tanultam, nem voltam rest s a boncmester urakat mindig megkérdeztem melyik szervet milyen irányból célszerű lefotózni, hogy az esetleges elváltozásokat jól lehessen szemléltetni.

Somogyi Endre professzornak az áramütés és a villámcsapás okozta sérülések voltak a kutatási területei.. Ha bárhol az országban történt ilyen eset, akkor inkább beültetett maga mellé saját kocsijába, s már indultunk is a helyszínre. Nagyon értékes anyagot gyűjtöttünk össze vele. Szép könyvet is adtunk ki az anyagból. Az igazságügyi fotózáshoz nem elég a technika elsajátítása, orvosi ismeretekre is szükség van. Ezt több év alatt tanultam meg. Olyan fotókat kell készíteni, hogy amikor a bíró elé teszik a képet, ő is megértse miről van szó. Az igazságügyi fotózás nagyon fontos, hiszen ezek a képek a rendőrség, vagy a bíróság embereinek a kezébe kerülnek, és fontos, hogy ők is tisztán lássák, amit látniuk kell.

Csak egy esetet mondok el, amikor a fotó alapján bizonyosodott be, hogy az öngyilkosságnak beállított jelenet a valóságban gyilkosság volt. Egy férfi fejére szerkezetet tettek, aminek két pólusa a két halántékához ért, és áramot vezettek bele. Csakhogy bizonyítottuk, ha az illető öngyilkossági szándékkal teszi a fejére az érintkezőket, akkor a halál beállta után az tovább égette volna a fejbőrt, egészen el kellett volna szenesednie az érintkezési pontoknak. Itt viszont nem volt semmi égési nyom, tehát miután valaki, vagy valakik megölték az áldozatot, ki is kapcsolták az áramot.

Sokan kérdezik, akik megtudják, hogy hol dolgozom, milyen

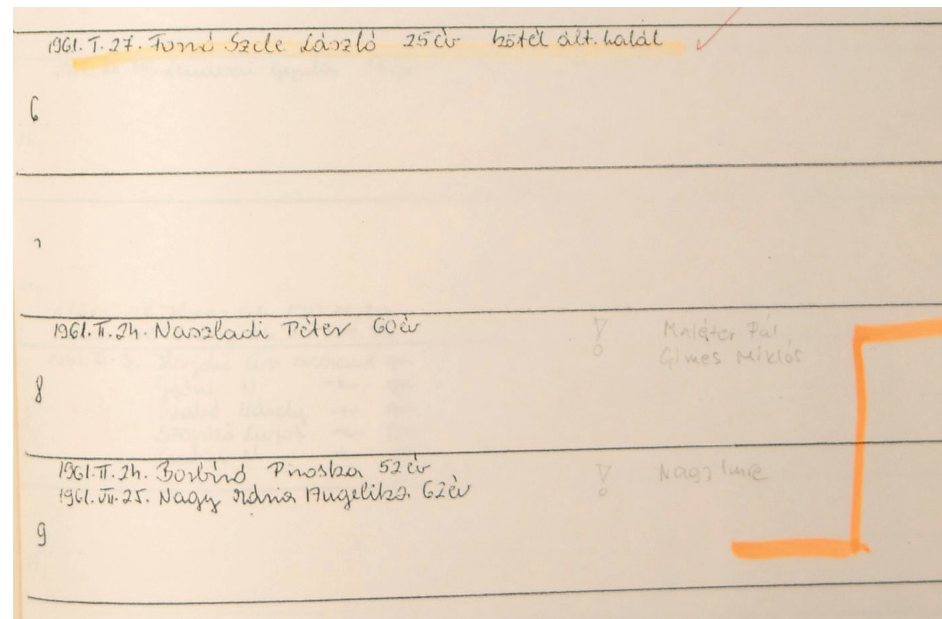

borzasztó lehet a munkám? Én nem találok annak. Minden halott élő ember volt, esendő és halandó. Én az embert tisztelem a halottakban is.

1989 júniusában engem is kirendelt a Fővárosi Főügyészség és a bíróság a 301-es parcellába, Nagy Imrék sírjának felkutatásához, feltárásához. Olyan embereket kerestek, akiknek ez a profiljuk. Pécsről Harsányi László professzor volt ott, ő a csontokhoz értett. A másik kirendelt dr. Nemeskéri János egy nagy tudású antropológus. A harmadik pedig Szabó Árpád tanár úr volt, aki akkor a bírósági orvosi iroda vezetője volt. Tíz napig dolgoztunk. Csak elindulni volt nehéz.

Volt egy „teasátor”, abban beszéltük meg mindig, mi legyen a következő lépés, melyik rög alatt lehet valakit megtalálni. Voltak térképek, feljegyzések, amikről hamarosan kiderült, hogy nem is azok a nevek vannak ott feltüntetve, szóval ez eléggé megkevert dolog volt.

Ott segített egy nagyon nagy tudású feltáró régész, Kralovánszky Alán, akinek az volt a feladata, hogy meghatározza, bontottak-e sírt a környéken. (Tudott, hogy Nagy Imrét és társait kivégzésükkor a Gyűjtő Kisfogházánál földelték el, majd 1961. február 24.-én éjszaka átszállították a 301. parcella 23. sorának 8, és 9. sírjába. Nem csoda, ha nehezen tudtak a tudósok elindulni, hiszen minden konspirációs eszközt bevetett a hatalom, hogy nyoma se maradjon gáztettüknek.

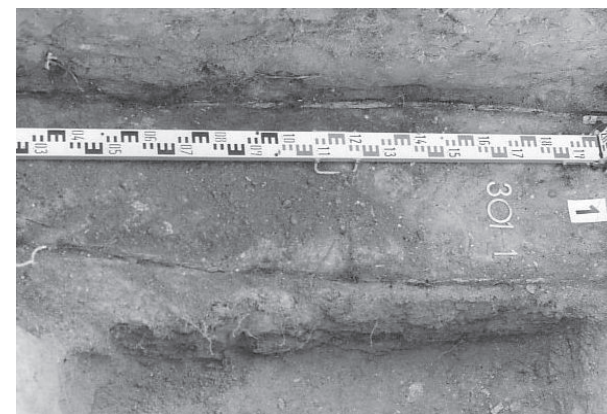

Egyedül az (újra) elhantolás dátuma valós, de a nyolcas sírban Naszladi Péter (60) neve van feltüntetve, a 9. sírban pedig a február 24-én történt temetéshez Borbina Piroška (52) szerepel. Valaki nagyon halványan (éppen csak olvashatóan) ceruzával odaírta a 8. sírhoz Maléter Pál és Gimes Miklós nevét, a 9. sírhoz pedig Nagy Imre nevet. A feltárás során kiderült, hogy a sírokban tényleg ennek a három áldozatnak a földi maradványai feküdtek.

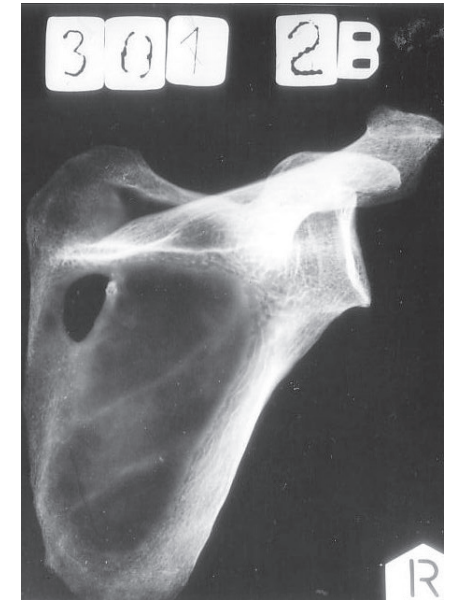
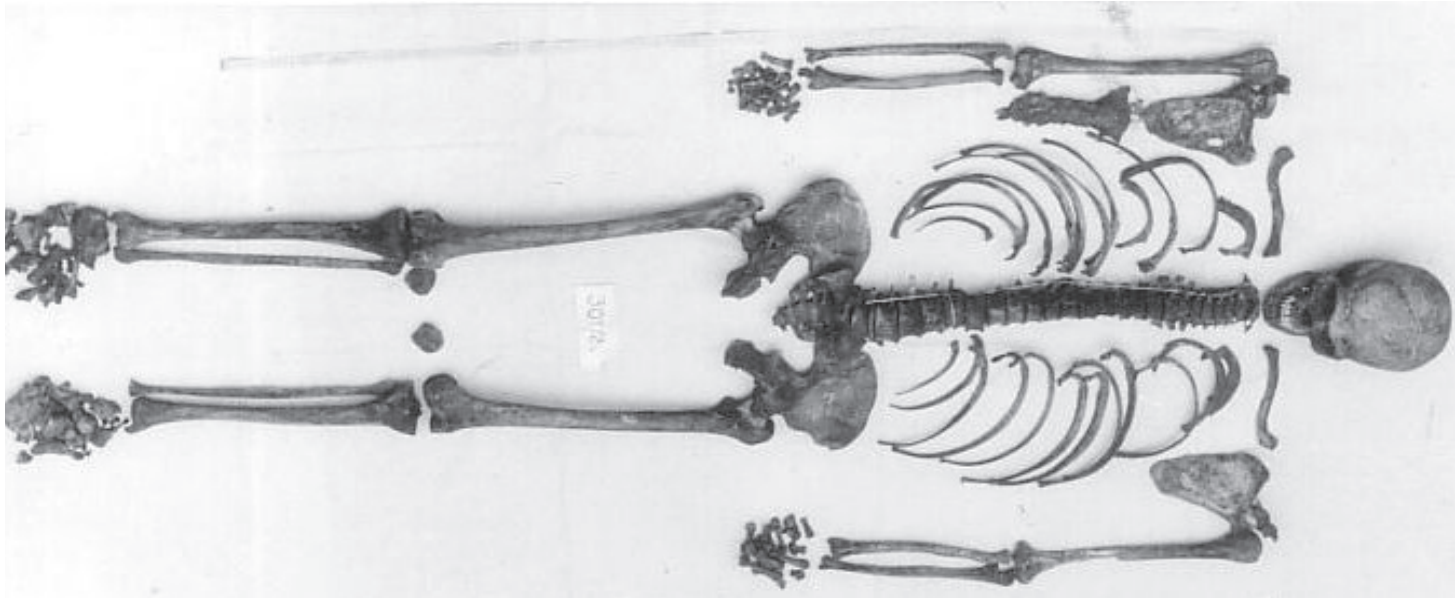
A helyszínen még kételkedtek a hozzátartozók, hogy szeretteik maradványai kerültek elő. Ezért a csontokat az Igazságügyi Orvostani Intézetbe szállították, ahol gondosan minden lehető módszert bevetettek, hogy kétséget kizárva meg tudják állapítani a maradványok személyhez fűződő azonosságát.

Először előkerült Nagy Imre vélelmezett csontváza, de akkor még azt sem tudtuk pontosan, hogy az övét találtuk meg. Ott voltak a rokonok, akik mondták, hogy volt egy protézise, azt megtaláltuk, aztán arról is tudomásunk volt, hogy kezelték őt korábban Bakuban, ott volt egy szanatóriumban, onnan bekértük a rönt-

genleleteit, és akkor összeállt a kép, hogy neki volt egy fejlődési problémája a gerincével. A tudós emberek meg is találták az erre vonatkozó jeleket. Itt kell megjegyezni, hogy a Harsányi tanár úr volt Magyarországon az első, meg a Nemeskéry, akik a szuperimpozíciós személyazonosítást hazánkban bevezették. Ennél az eljárásnál is abban az időben a fotográfia eszközeit vették igénybe, nem kis eredményeket produkálva. Azóta már a szoftverek vették át a diapozitívok szerepét.

*Maléter Pál letisztított csontváza és
a második világháborúban elszenvedett medence lövés nyoma*

*Nagy Imre
kivégzésekor
lábán lévő
zoknija
és cipőjének
maradványai*

*(Bognár
Gyula
felvételei)*

A superimpozíció

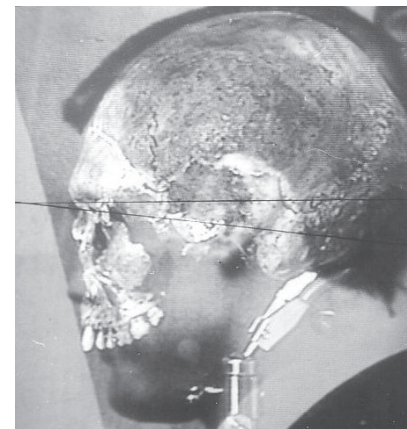
Az antropológusok megfigyelése szerint az arckoponya többé-kevésbé követi az arc formáját. Ebből következik, ha egy személy portréját összevetjük a koponyájukkal, azonosság esetén ezek körvonalai megegyeznek. Legelterjettebb viszonyítási pont a „frankfurti vízszintes”, amely a szembe néző normál fejtartásnak felel meg. Négy anatómiai pont határozza meg, a két oldalon csontos hallójárat legmagasabb pontját, és a két oldali csontos szemüreg bemeneti peremének legalsó pontját összekötő vízszintes sík.

Sajnos nem mindig akad az elhunytól összehasonlításra alkalmas fénykép, ezért a koponyát forgatjuk, a meglévő fényképhez.

Azonosság esetén nem csak az egymásra vetítéskor kapható jó egyezés, hanem a metrikus adatokban sincs jelentős eltérés.

Magyarországon az első superimpozíciós azonosítási eljárást 1979-ben készítették a Soós ügyként elhíresült sorozatgyilkosság felderítése kapcsán. Soós Lajos és társa, Varga László még 1968 május 15.-én meggyilkolták Pataki Károly pénzügyőr őrmestert.

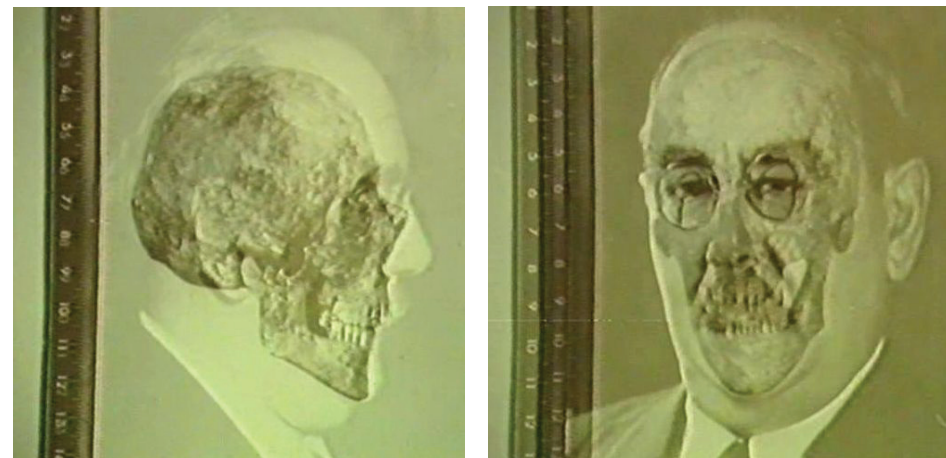
Az áldozat kihantolásakor a megtalált koponyacsont maradványokat összerakták, és összevetítették a pénzügyőr profil képével. Az azonosság egyértelmű volt.

*Dr Kenyeres Imre
professzor és Bognár Gyula
egy koponyát készít elős
superimpozíciós
azonosításra*

*Bognár Gyula két diavetítő segítségével egymásra vetíti a fellelt ismeretlen koponya
fotóját, meg a feltételezett személy portréját (Urbán Tamás felvételei)*

*Nagy Imre profilképének,
és igazolványképének
szuperimpozíciós felvételei*

*Maléter Pál szuper-
impozíciós azonosító
képe.
Szögletes álla jól
kivehető a felvételen*

*(Bognár Gyula és
a „Fekete Doboz”
felvételei)*

A fényképezésnek a nyolcvanas évekig fontos szerepe volt a tudományos munkában az igazságügyi orvostanban is. Mára a számítógépek, szkennerek, nyomtatók szinte teljesen átvették a szerepét.

Persze vannak dolgok, ahol a technika fejlődésével a fényképezést felváltja valami egészen más tudomány.

Ilyen az úgynevezett apasági vizsgálat. A nyolcvanas években még itt az intézetben is végezték ezeket a vizsgálatokat. Ha egy férfi kételkedik apaságában, akkor bíróságon kérheti az apaság megállapítását, illetve kizárását. Ilyenkor meg kellett jelennie az anyának, a gyerekeknek, és a feltételezett apának, vagy az apajelölteknek. A testarányainak összehasonlításán túl a vércsoport meghatározása, a jellegzetes jegyek vizsgálata után, az eredmények összehasonlításával aztán megállapították ki „nyerte meg” az apaságot. Ma már ez sokkal egyszerűbben megy, mindössze a DNS-eket kell összehasonlítani, s adott az eredmény.

Bíró Rezsóné készítette a gyerekekről a fényképeket a nyolcvanas években (Urbán Tamás felvétele)